

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 48.

Šibenik, 24. prosinca 1923.

God. III.

Sveta noć.

Kroz vijekove narodi svijeta, bolni s uspomene štetne prošlosti, koja se već ne vraća, a tješkobni zbog sadašnjice, pune suza i čemera, upirahu tužne poglede u budućnost te tražahu tamo daleko, daleko, skoro preko granica vremena sliku, lik Utješitelja, Osloboditelja i Preporoditelja.

Čovječanstvo, udaljeno od Istine, jecaše bez utjehe: „O Mudrosti, koja si izašla iz ustiju Previšnjega, te prodirući od kraja do kraja, sve uređuješ jako i blago doći, da nas naučiš put razboritosti.“ Jači i dubljeg značenja bijaše uzdisaj ljudih znaanja, moći i vlasti. Pravi odjek bijaše one praznine, koju ostavljajše u dušama mudrost bez vječne i vrhunaravne svjetlosti. „O istoče, sjaju vječne svjetlosti, sunce pravdnosti, dođi i prosvijetli one, koji sjede u tminama i u smrtnoj sjeni.“

Neodoljivu težnju izmorenog čovječanstva ispunila je potpunoma jedna noć! Sveta noć, sretna noć, ljepša od najsajnijeg dana!

Što bijahu do tada svi vijekovi, sve minulo dugo vrijeme nego samo trajna noć? — Noć bludnja, tmina, noć bez života, ljubavi i duševne smrti! Jedna noć u ponoći vijekova riješila je dugovječni problem čekačija, razgalila je sve tmine i pretvorila noć u vječni dan istine, života i ljubavi!

Oh, kako je slatka i nježna misao kada obavljamo, opojeni vjerskim osjećajem, ovu svetu noć, u kojoj se okružen zrakama nebeske svjetlosti pokaza slika, božanski lik Utješitelja, Osloboditelja, Preporoditelja! — Kakvih čuvstava ne osjeća duša u božičnoj noći!

Blagi mir razlio se efratskom dolinom. Davidov grad zagrnut koprenom noći spokojno počivaše. Stanovnici njegovi bezbrižno spavahu i neznajući što se događajše u njihovoj sredini. Ne daleko u sjajnoj palači židovski okrutnik prima poklone svojih laskavaca, sit uživanja i naslada. U Rimu, u središtu svijeta, August, opojen slavom pobjeda i trijumfa, bani se, da je već cijeli svijet podvrgao rimskom žezlu.

— U istom času Kralj svemira rada se u bolu, bijedi, nepoznat i drhće od studeni zimske noći! — Čudne li neshvatljive opreke! — U ovoj noći događa se potpuni preokret, koji rekbi na prvi mah izgleda preokret cijelog reda, ali u realnosti je prava reparacija nereda, koji je kroz stoljeća vladao u umornim dušama čovječanstva, u ljudskoj inteligenciji!

Od ove noći u svijetu je započela borba između noći i svjetlosti. Novi horizont se otvorio ljudskom umu, a ljudsko srce se je ogrijalo plamenom neugasive ljubavi. Osnova bijaše baš Božje Promisli da sine svjetlost u noći betlemskoj, da jasno naznači da je do tada čovječanstvo hodalo samo u tminama noći.

Budućnost Šibenika.

Moramo sa zadovoljstvom istaknuti, da su u zadnje doba privredni krugovi i uopće naša javnost počeli obraćati osobitu pažnju Šibeniku i njegovoj luci. Ko hoće da nepristrano prosuđuje prilike i stvari mora doći do nepobitnog zaključka, da je na istočnoj obali Jadrana naša luka najpodesnija da postane središte pomorskog saobraćaja između naše države i dalekog svijeta.

Ako je istina, da prošlost daje najbolji putokaz za uređenje i ocjenjivanje budućih prilika, sva ta prošlost govori u prilog Šibenika. Predstavimo sebi smjer cjelokupne privredne politike bivše monarhije, sva briga bila je isključivo posvećena trim lukama: Trstu, Puli i Rijeci. Tu su se grošili pusti milijuni, stvarale su se sve moguće pogodnosti za podizanje velikih poduzeća, tamo se je silom umjetno otvorenih uslova navraćala sva trgovina.

Ostale luke na Jadranu bile su sasvim zapuštane, a u koliko se je u njima nešto gradilo, činilo se je u cilju lakše i unosnije eksploatacije na korist spomenutih luka, osobito Trsta i Rijeke, čiji se je trgovinu htjelo pošto potu unapređivati. Tomu nastojanju služile su ostale luke, iskorišćivale su se naše pogodne prilike; naši ljudi, kao vješti na glasu pomorci, bili su izrabljivani na isključivu korist umjetno podignutih emporija.

Ipak uza sve te nepovoljne prilike šibenska luka dovinula se je do položaja, da je za dugi niz godina prije rata bila iza Trsta iz Rijeke najjača prometna luka na Jadranu što se tiče vrijednosti trgovine i količine tonelaže uvoza i izvoza. Ovo je nepobitno konstatirano u statističnim podacima trgovačke komore u Trstu.

Svi koji na zemlji primiše svjetlost ove noći, jer „svjetlost u tminam svijetli“ primiše moć, snagu, da postanu sinovi božji. Podigoše se visoko nad shvaćanjem svijeta i očutiše u sebi iskru božanske istine i ljubavi.

Poslije toliko stoljeća bolji i plemenitiji dio čovječanstva, za-nešen svjetlošću ove svete noći, klečeći u duhu pred betlemskom špiljom on shvaća i diže se sve više i više nad svim onim što svijet nazivlje srećom i mudrošću. Nakon dvadeset vijekova idealniji dio čovječanstva, ljudi kršćanskih načela i vjerskih osjećaja u uspomeni svete betlemske noći nadahnjuju se, obnavljaju i rasplamćuju se najnježnijim čuvstvima dobrote i ljubavi.

Sveta božična noć je svršetak noći a početak vječnog dana,

benika, u komu velike i male industrije nalaze zgodno tlo za svoj rad i razvitak.

Sad se nameće pitanje, što bi tek bilo od Šibenika i njegove luke, da smo imali za dva tri decenija prije svjetskog rata jednu državnu upravu, koja bi se bila zauzimala za naše unapređenje bilo to i u neznatnoj mjeri? Naprotiv, možemo reći, nismo ništa imali niti kakve moralne potpore.

I Šibenik je dočekaio svoje oslobođenje svijestan da u buduću neće biti više tako, da će sad naići na ljubav i potpuno shvatanje važnosti naše luke. Sad baš, kad doskora ima da bude dovršena izgradnja Ličke željeznice nameće se našoj državnoj upravi veliki zadatak, da iskoristi sve prirodne preduvjete koji ovdje postoje, da stvori mogućnost uspješne daljnog razvoja. Tudi narodi i njihove vlade uočili su veliku vrijednost naše luke, pa nema dvojbe da će je i naši državnici znati dolično ocijeniti i da se neće dati zavesti fantastičnim planovima novih neprirodnih pothvata, koji bi državi nametnuli sitnih izdataka, eđa se na kraju stvori nešto umjetna, nestalna i nesposobna za uspješan veliki promet.

Nazalost, nalazimo se ovo u trećoj godini od nastupa naše narodne uprave. Sa mrtve tačke nijesmo se makli. Nema još znaka, da bi se što poduzimalo za uređenje naše luke. Govori se o stvaranju sasvim novih luka, o podignuću arsenala. Nu mi se uzdamo, da će sila prirodnog zakona ipak pobijediti. Naša luka je dala za doba rata sigurno zaklonište stotinai velikih trgovačkih i ratnih brodova, a ima mjesta i za stoput veći broj. Ona predstavlja veliko dobro države. Šibenik mora da dočeka svoju ljepu budućnost, svoj ekonomski preporod.

Pučki dan.

Hrvatska Pučka Stranka izabrala je Stjepan-dan za svoj dan. Toga dana po svim krajevima, koje nastavju Hrvati, pristaše Pučke Stranke sastaju se na prijateljske sastanke i dogovore, na kojima pretresaju stanje u Stranci, o njezinim potrebama i o tom, kako bi ona došla do odgovarajućeg upliva u našem javnom životu.

Ovaj Stjepan-dan, dan Hrv. Pučke Stranke tim važniji mora biti, što njegovom prigodom možemo da konstatiramo činjenicu, da su prilike i vrijeme dali pravo pučkoj Stranci i njezinim pronicavim vođama.

Pučka Stranka ne može da s pohvali brojnim zastupnicima i velikim vanjskim prijateljima, koji bi joj imali osigurati oživotvorenje njezina pro- Ali zato ona može da zabilježi činjenicu, da su se više manje sve stranke u državi približile onoj liniji, koju je u našoj unutrašnjoj i vanjskoj politici zasjekla baš Hrv. Pučka Stranka.

O republici i svemu ono, čim su

Radićevi agitatori dolazili pred izbore u narod, nema ni govora, dok se izjave g. Radića u Londonu o njegovim težnjama u našoj unutrašnjoj politici potpuno pokrivaju sa političkim težnjama Pučke Stranke. Političari t. zv. „srednje linije“, kao i najnoviji nacrt ustava Demokratske stranke traži reviziju vidovdanskog ustava i približava se autonomističkom uređenju države. U najnovije vrijeme, kako se doznaje, i radikali dolaze do uvjerenja, da je potreban sporazum između Hrvata i Srba.

Sve ovo daje pravo prijateljima Hrvatske Pučke Stranke, da prigodom ovog dana mirne savjesti utvrde, da je njezina politika bila najispravnija i gledom na interese hrvatskog naroda i gledom na interese naše zajedničke države. Kao takova ona mora biti honorirana od svakog objektivnog i ozbiljnog protivnika, a širokim slojevima našeg naroda ona je putokazom kojoj stranci i kojim ljudima, da poklone svoje puno povjerenje.

ŠIBENIK, 24. prosinca.

Kako smo zadnji put na ovom mjestu kazali, njemački i turski poslanici svojim savezom sa radikalima provode zaslužno djelo skrajnjeg kompromitiranja radikalnog režima. Ovo kompromitiranje kao da je toliko uznapredovalo, da su radikali došli do uvjerenja, da iz stranačkih razloga ne mogu dalje surađivati u parlamentu sa turskim i njemačkim poslanicima. Videći se radi toga u nepriključku pokušali su zadnjih dana da Jugoslavenski klub, odnosno Slovensku Ljudsku Stranku, upregnu u svoja kola, računajući da bi time imali dvojaku korist. S jedne strane u narodu popravili svoje stranačke šanse, a s druge strane izolirali bi Hrvate, tako te bi lakše mogli provoditi svoje velikosrpske planove, prema Hrvatima. Neke se vijesti već javljale, da je radikalno-slovenački savez gotova stvar, da ovi dobivaju dva do tri ministarska portfelja i sl. Boljem poznavaoću prilika odmah je bilo jasno, da iz toga ne će biti ništa. Niti bi Slovenci bez revizije ustava u pravcu autonomija pristali na savez s radikalima, niti su ovi ozbiljno mislili na savez, kako se je moglo opaziti. Vijestima o eventualnom savezu sa Slovincima u jednu ruku hoće radikali da narodu dadu nadu u neki izlaz iz današnjeg unutrašnjeg kaosa, a u drugu, žele uhvatiti prigodu, da pred Krunom i vanjskim svijetom mogu kazati: eto, mi sve činimo što je moguće, da dode do nekog izlaza, a ako ne dolazi, nije krivnja na nama. To im u ostalom daje i vremena za vlast, koja je alfa i omega svega njihova nastojanja.

U pitanju parcelacije Hrvatske i Slavonije radikali po svaki način hoće, da pokažu, kako može da bude vuk sit i ovca cijela. Drugčije ne može da se shvati njihovo provlačenje parcelacije i pripovijedanje o nekome zadovoljstvu Hrvata u ovakovoj državi, koje bi imao donijeti beogradski zubar dr. Jambrišak. Prema nekim vijestima, s novom godinom odstupit će zagrebački namjesnik dr. Ernest Čimić, a na njegovo bi mjesto imao doći g. Jambrišak, bivši član Jugoslavenskog Odbora. On bi sa političarima „srednje linije“ i nekim drugim, koji se drže po strani imao uskrisiti staru t. zv. srpsko-hrvatsku koaliciju i provesti najžešću akciju za snubljenje Radićevih pristaša. Proveo bi oblasne izbore te na temelju odobrenja beogradske vlade imao stvoriti novo stanje u hrvatskom pitanju. Oblasne skupštine iz svojih redova izabrale bi posebne de-

legacije, koje bi se sastajale u Zagrebu i sačinjavale neke vrste hrvatski sabor. Na čelu svih oblasti bila bi jedna osoba, koja bi prema hrvatskoj javnosti igrala ulogu hrvatskog bana, a u stvari jedva da bi imala vlast koliku i veliki župan. Na taj bi način beogradska vlada izvršila neku zagrebačku centralizaciju, koja bi Hrvatima imala zamazati oči i biti im ono, što oni nazivlju autonomijama i federacijom, a što bi u stvari imalo značiti političku, kulturnu i financijsku njihovu samostalnost.

Naša vanjska politika našla se u zadnje vrijeme pred svojim velikim upitnikom: — Što i na koju stranu —. Dva velika prijatelja i saveznika — Englezi i Francuzi sve se više razilaze u prosudivanju međunarodnih prilika. Ovo razilaženje je tako daleko došlo da se manje države i narodi moraju odlučivati na koju će stranu. A mi? — Uza sve proteste i izjave našeg diplomatskog zastupnika u Ateni, da će se svaka promjena režima smatrati kao casus belli, izgleda da je u Grčkoj monarhizmu potpuno odzvonilo. A što sada? Ova dva, i sijaset drugih pitanja sličnog značenja u našoj vanjskoj politici više poput damaklovog mača nad glavama radikalnih ministara. U vanjskoj politici ne pomažu ni oporabi u nutarnjoj politici trikovi g. Pašica, ni uniformirani Pribičevićevi fašisti. Ovdje, gdje nema tih pomoćnih sredstava beogradskog režima rade Talijani s Rijekom šio ih volja, Njemci ne izvršuju reparacionih naloga, a Mađarska, osim što ne plaća reparacija, dobiva zajam u inozemstvu. Bugarska se sređuje i preko Albanije sklapa obrambene saveze s Italijom dok saveznici iz Male Antante Česi i Rumunji vode svoju politiku i nastoje je mimo nas sporazumijeti sa Mađarskom preči kojoj je u prvom redu upereni Mala Antanta. Toliko može da glasi bilanca naše vanjske politike kroz g. 1923.

Širenje Esperanta u Dalmaciji.

Dok se je još pred malo vremena, osobito kod nas u Dalmaciji, jedva znalo za međunarodni pomoćni jezik Esperanto, sada se već opaža rapidni napredak u tom pogledu. Jaka društva Esperantista u Zagrebu, Splitu, Beogradu, Novom Sadu, Ljubljani itd. potpuno su uspjela u svojem nastojanju. Prvi kongres naših Esperantista držan u Zagrebu mjeseca jula o. g. očito je dokazao, da ovaj pokret nailazi na sve veće simpatije u cijeloj našoj državi. Do godine je Split određen za sjedište drugog kongresa a uspjeh će biti sigurno vrlo lijep, jer osim Esperantskog Kluba u Splitu na tom polju živo nastoje mladi klubovi u Janjini, Podgori, Kuni i Dubrovniku.

Da se ovaj lijepi pokret što više popularizuje te da do skora donese lijepe plodove, osnovan je u Splitu „Esperanta Centra Informejo“ (Palmina 9), pak se umoljavaju svi prijatelji Esperanta u Dalmaciji, da se istome obrate za Esperantske udžbenike, rječnike i druge knjige i novine. Neka svi prijatelji Esperanta zivo priuonu uz ovu humanitarnu ideju te se što češće jave dopisima na spomenutu adresu, gdje se sve informacije besplatno dobiju. Osobito bi bilo poželjno, da se i u našem gradu stvori jedan klub, koji će među našim građanstvom popularizirati Esperanto.

ŠIRITE DOBRU ŠTAMPU!

Prva zadaća ovogodišnjeg „Bijelog tjedna“.

Baveći se ovog tjedna nastojanjem oko unapređenja katoličke štampe, nameće nam se pitanje: čemu da glavnu brigu posvetimo u ovom tjednu.

Zadnjih nekoliko godina opaža se snažna i ako polagana akcija, da se kod nas Hrvata stvore solidni uvjeti za razvitak katoličkog knjižarstva štampe. Bilo je neko vrijeme, u prvim danima ovog poletnog nastojanja, kada smo mi katolici iz domagojskih redova mislili da možemo održati nekoliko dnevnika, više političkih tjednika i polutjednika, te nekoliko kulturno-znanstvenih i beletrističkih revija. Potpuno smo previdjeli dva veoma važna faktora u razvitku svake, pa i katoličke štampe: njezinu ekonomsku stranu i čitalačku publiku, na koju ćemo se moći u svaka doba osloniti. Radi toga redom su prestajali izlaziti katolički dnevnik, dok na koncu, prvom polovinom ov. g. nije prestao izlaziti jedan od najozbiljnijih onevnik-a u državi a jedini, koji je u svojim stupcima zastupao kulturno-katoličko stanovništvo u našem javnom životu — zagrebačka „Narodna Politika“.

Nije za to možda krivnja na onim mladim, idealnim ljudima, koji su, iz ljubavi za stvar, svoju mladost i energiju davali u katoličkim redakcijama ni za četvrtinu ili šestinu honorara, koga imaju suradnici drugih listova. I previše je sramotno za nas sve Hrvate-katolike, da smo bez ijednog svoga dnevnika, da bi se zaboravili te htjeli uprijeti prstom u onoga, tko je tomu kriv. Danas smo svi bez izuzetka svjesni svih onih štetnih posljedica, koje u našem javnom životu nosi po katoličku stvar pomanjkanje jednog takovog dnevnika, a i po našu reputaciju pred ostalim kulturnim svijetom. Pravi hrvatski rodoljub ne može pak kazati, da to ne bih moglo biti i od štetnih posljedica po našu narodnu stvar.

Zadnjih dana upravo čitamo, da radikali pregovaraju sa dva hrvatska najjača tiskovna poduzeća: Jugoštampa i Tipografija, kako bi se domogli najvećih hrvatskih listova u svoje svrhe. Moguće, da im ovaj put ne će poći za rukom prekupiti Jugoštampu i Tipografiju, ali ta okolnost još ne dokazuje, da je to stvar nemoguća, kako bi tek odjeknulo u našem narodu, a još više u vanjskom svijetu, kada bi na pr. „Obzor“, „Jutarnji List“, zagrebačka „Večer“ ili „Der Morgen“ počeli pisati za radikalni režim i nasilni centralizam, koji se provodi nad nama Hrvatima.

Takova nešto, naprotiv nije moguće kod katoličke štampe. Dok su akcioneri Jugoštampe i Tipografije kapitalisti, koji čitavu stvar gledaju sa interesnog i kapitalističnog gledišta, amo su ljudi uvjerenja i načela, te se njihova akcija oko unapređenja katoličke štampe potpuno pokriva sa općim dobrom hrvatske narodne stvari. Govorili pak o katoličkoj štampi u prvom redu a ne pomisliti na jedan dnevnik, značilo bi ili nepoznavati važnost dnevne štampe ili ne imati pred očima ni jedno ni drugo gore utaknuto dobro.

Radi toga, glavna naša briga u ovom tjednu, prva dužnost ovogodišnjeg „Bijelog tjedna“ ima biti, da stvorimo sve potrebite uvjete, za što skrojevi izlaženje jednog katoličkog dnevnika u Zagrebu.

Za katolički dnevnik opaža se silni interes u svim slojevima naroda. Znak je, da je ideja katoličkog dnevnika potpuno dozrela. Tim lakši posao, da se prede onom posljednjem

skoro najvažnijem faktoru potpunog razvika naše štampe: materijalnom obezbjeđenju toga katoličkog dnevnika.

Zaslužno „Pjevo Društvo“, koje je pokrenulo akciju za katolički vanstranački dnevnik u Zagrebu proračunalo je da je zaizlaženje ovakovog lista potpuno osigurano nađe li se 3000 pretplatnika, koji su spremni unapred platiti pretplatu od 360 dinara i 40 dinara za troškove organizacije uprave lista. U uredništvo će stupiti prvi hrvatski katolički publiciste, kao dr. Josip Andrić, dr. Milan Pavelić i drugi, te imamo potpuno jamstvo, da će taj dnevni list odgovarati svim potrebama našeg dnevnog kulturnog života.

Prijatelji katoličke štampe i svi oni, kojima je do toga, da u svom domu imaju zdravo dnevno štivo, te da budu sa najispravnijeg gledišta informirani o unutrašnjim i vanjskim događajima pobrinut će se, da se preplate na ovaj dnevnik. Skupiti što veći broj takovih pretplatnika u ovom tjednu znači potpuno izvršiti njegovu prvu zadaću.

Iz vanjskog svijeta.

Direktni pregovori između Francuske i Njemačke. Na inicijativu njemačke vlade došlo je do izmjene nota između francuske i njemačke vlade o direktnim pregovorima. Francuska je naglasila, da pregovori ne mogu poništiti versajlski ugovor i držati se kompetentnim, da raspravljaju o reparacijama. Ovaj korak francuske i njemačke vlade sve su velike države veselo primile osim Italije, kojoj nikako nije po volji eventualni savez između Francuske i Njemačke.

Kralj Đuro otputovao. Iza izbora u Grčkoj, koji su se izvrili u plebiscitu za republiku, kralj grčki Đuro morao je ostaviti Grčku. Otputovao je jednim običnim parobrodom a dobio je za put 1 milijon drahma. Pouzdano se drži, da će u Grčkoj biti proglašena republika.

Talijanski parlament pred raspustom. Pošto je zatvoreno zasjedanje talijanskog parlamenta i ovaj odgođen na neizvjesno vrijeme, javljaju vijesti iz Italije, da će uskoro biti raspušten talijanski parlament i raspisani novi izbori. Glasovi opozicije proti Mussolini-u bivaju sve jači, te izgleda da je Nitti voljan ponovno preuzeti vodstvo opozicije, koju bi sačinjavali socijalisti, komunisti, reformirani socijalisti i neki od partito popolare. Računa se i sa mogućnošću, da se opozicija pri izborima sustegne od glasovanja.

Tajni konsistorij Vatikana. Dne 22. o. m. otvoren je tajni konsistorij Vatikana koji će se danas pretvoriti u javni. Otvorio ga je sv. Otac Papa govorom u kojem je naglasio napore što ih je sv. Stolica poduzela za obnovu i uspostavu reda u Evropi. Zatim se papa dotakao posjete španjolskoga kralja u Vatikanu. Na koncu je proglasio dva nova kardinala koji su bili do sada tajnici rimske kurije.

Sukob između Grčke i Albanije. Grčki poslanik u Albaniji otputovao je iz Albanije na jednom talijanskom brodu. U subotu je stigao u Brindisi odakle putuje u Atenu. Kako se doznaje albanska vlada nije htjela da izvrši uvjete iznesene u grčkoj noti, pa je Grčka uslijed toga odlučila da prekine diplomatske odnose sa Albanijom.

altazar Vijolić:

NOVOROĐENOM BOGU.

Magnus ab integro saeculorum nascitur ordo
Jam nova progenies coelo demittitur alto.
Virgilius.

Pjevahu proročke harje . . .

Nad robijom i crnim valovljem krvi.
Kroz metež dugih vjekova
Njihov otajstveni lebdijaš Glas
Kao velebni preteča utjelovljene Riječi.

Dodi!

Zvahu ga hrastovi Buzana
I kraljevske palme u vrtu Faraona.
Pod starim dubom ovjenčana cvijećem vrbene
Pjevaše uz bisernu liru galska Djevica:
Dodi!

Blistave rijeke nebeskoja svijetla
Zašumješe kroz mrku vjekovnu ponoć.
Meka bijela krila anđela
Nadviše se nad izmoren Adamov rod.
Kao snježni oblaci nad posvećeni Karmel.

Došao je On . . . . .

Velebna dotada nečuvana pjesma
Veličaše Mu misterijoznog Rodenja trenutak.

Mi spoznasmo Ga:
Mudrost Mu cvjeta na božanskoj usni.
Na ramenu Mu vlasti je Kraljevstva Novog
— Vladar vjekova posvećuje mirijade
Naših duša.
Bratstvo, Dobrota i Ljubav
Blijesci su Njegova žezla,
Što plamte u našim srcima.
A mi zlatni leptiri Njegove Milosti
Kličemo: „Novorođeni! — Bože Pobjedniče!
Kralju!

VALTAZAR VIJOLIĆ:

Iz novele „U svijetlu Gospodnjem“.

— Zadnje poglavlje —

Kuća staroga Gamaliela, kod koga je Jonata boravio već četiri dana nalazila se je na istočnome dijelu grada. Starac opit drevnom slavom srušenog izraelskog kraljevstva, osjećao je silnu depresiju videći kako tudaćan svakog dana sve to više oskrvnjuje svetinje njegova naroda i podjarmljuje ga u ropstvo. Da ublaži svoju tugu, podavao se je neprestano najblistavijim iluzijama o velikom oslobođenju, kojim je obećani Mesija imao da uskrisi i podigne Izraela za sve vjekove. One bijahu tim veće, što je Mesijin dolazak bio bliži.

— Dani su izbrojeni, klicao je pun zanosa, i naša sramota biti će uvijek oprana. Obuci se u pirno ruho; ponižena kćeri sionska! Veseli se Jerusaleme, grade sveti!

Jonata ga je s udivljenjem slušao. On mu je svojim pričanjem dočaravao slatke razgovore Rabi Natana. Ali srce mladičeva bijaše tužno. Neprestano je mislio na svoju nezaboravnu Hrizaliju. Znao je, da ona umire za njim od tuge. Barem da joj je mogao poručiti, da još živi! Okupljen tim mislima sjedio je pod velikom narančom, na kojoj kroz tamno zeleno lišće provirivahu žuti mirisni plodovi, kad je kućni sluga najavio, da pred vratima bašče čekaju nekakovi ljudi sa devama i traže Jonatu.

Gamaliel zapovjedi da ih se pusti unutra.

Vrata bijahu odmah otvorena, i na njima se pojavi Hrizalija.

Jonata nije vjerovao svojim očima. Mislio je, da sanja. No najednom osjetio je drage ruke svoje djevojke, gdje se svijaju oko njegova vrata.

— Jonato. Jonato moj, klikkala je ona, i njezine oči bijahu pune suza. Nezaboravna, najmilija, odvratio joj je on. Je li moguće, da si ti ovdje?!

— Oh našla sam te, našla. Velik

je Bog Izraelov. On te je čuvao i sada mi te vraća.

— Neka mi je vječna hvala! On je Bog, koji čini čudesa.

A onda je nastala kratka šutnja, puna uzvišenih čuvstava neopisive sreće.

I Simonides i Aspazija i Menas pozdravljali su Jonatu ganuti do suza.

Nakon večere otišao je Gamaliel sa svojim gostovima na tarasu kuće. Noć bijaše topla, divna. Nebo vedro osuto milijunima zvijezda rastezalo se je veličanstveno do u neizmjerje. Neka ugodna svježina strujala je zrakom kao u proljeće.

Hrizalija bijaše neustrpljiva. Ona je željela, da joj već jednom potanko ispriča njezin Jonata svoj neugodni doživljaj, što ga je doživio na putu iz Jope do u Jeruzalem. Sjela je uza nj, a on se je zagledao u daljinu i stao propovijedati. Naše putovanje od Jope sve do Bethorona, bilo je uprav ugodno. Svi smo se veselili, što idemo u najsvetiji Izraelov grad, tako da sav napor puta bilo nam je prava sitnica. No kad stigismo iza Bethorona, u divlji kraj, pun visokih crnih klisurina, naša se sreća odjednom promijenila. Desetak jakih oboružanih ljudi, stupi pred nas. Mi ostadosmo iznenađeni. Obuzae nas smrtna strava. Znali smo, da smo upali u zamku, iz koje nam nema izlaza. Oni nas opkoliliše. Povezaše nam ruke lancima i oteše nam sve, što smo imali. Govorili su aramejski, i ja sam ih naravski potpuno razumio.

— Ubijmo tu pašćad.

— Ne, rekao je najstariji među njima. To su sve mladi ljudi. Prodajmo ih u ropstvo.

Svi su pristali na njegov prijedlog. Odvedoše nas malim puteljkom između visokog stijenja do jedne velike špilje. Tu smo stajali, dok se unoćalo, a onda krenuše s nama dalje. Dodosmo u selo, što je stajalo visoko

na klisurinama kao orlovsko gnijezdo. Zatvoriliše nas među tvrde visoke zidove. Sutra u jutro dadoše nam nešto hrane, no bijaše tako ogavna, da je nijesmo ni okušali. Istog dana došla je k nama s jednim čovjekom mlada djevojka. Zvala se je Tamra. Bila je to kći razbojničkog vode. Ona nas je pitala, odakle smo, i kamo smo putovali. Moji drugovi nijesu je razumjeli, no ja sam služio za tumača. Kazao sam joj sve i preporučio joj, neka moli svoga oca, da nam se smiluje.

Nemoguću stvar tražiš, nesretni mladiću, rekla mi je ona. Moj otac je okrutan. Ipak ja ću ga moliti i pogledala me je tužnim pogledom.

Otada nas je često pohodila. Ja i ona postadosmo dobri prijatelji. Ali još uvijek stajamosmo čvrsto zatvoreni.

Nakon mjesec dana, došao je k nama njezin otac sa šestoricom ljudi. Odvedoše sve moje drugove, a ja ostadoh sam. Domalo došla je k meni Tamra sa svojim pratiocem i rekla mi, da idem s njome. Smjestila me je u mnogo ljepše mjesto, no bio sam pod paskom. Ona me je sada još češće pohađala, donášala mi dobru hranu i dugo sa mnom razgovarala.

Pitao sam je, što je od mojih drugova. Rekla mi je, da ih je dao smaknuti njezin otac. A još nijesam sjegurna, što će s tobom učiniti, uzdahnula je tužno. Mclila sam ga, da mi te daruje za roba. Promisliti ću, odgovorio mi je. Zasada sam ti ga pošteđio, što hoćeš više?! I dao mi je znak, da mu ne dosadujem s tim pitanjem.

Istina, moj me otac neizmjerio voli, no on je silno okrutan. U časovima bjesnila nikoga ne bi pošteđio. Ja se još uvijek bojim za te Jonato. Jednog dana došla je sama k meni. Njezine oči bijahu pune suza.

— Što je, upitao sam je prestrašeno.

— Ne boj se! Najbolje je da bježiš.

— Da bježiš?! A kako?

— Ja sam sve pripremila. Večeras će doći k tebi jedan čovjek. On će te izvesti i pokazati put do Jerusalema. Ne boj se nikoga. Moj otac sa svojim društvom otišao je daleko.

Pao sam pred njezine noge i oblijevao ih radosnim suzama.

Ona me je pogledala. Objesila se je o moj vrat, kad sam ustao, i neuttješljivo plakala.

Na rastanku pružila mi je kesu punu novaca, zaželila mi sretan put, otrla suze te otišla.

Kad se je dobro unoćalo, bio sam na slobodi. Moj pratioc stupao je sa mnom put Jerusalema.

Hrizalija je pomno slušala Jonatu. Njegova nesreća bila je njezinu osjetljivu dušu kao ledena tuča.

— Koliko si pretrpio, dragi moj, uzdahnula je ona, kad je mladić svršio svoje pripovijedanje.

To je uprav ništa, odvratio je, prema sreći, što je sada osjećam.

Vrijeme bijaše odmaklo. Noć je postajala sve hladnijom. Stari Gamaliel, kojise bijaše prilično uzimio, pozvao je goste na počinak. Ali u tom trenutku bljesnulo je u sredini neba nekoliko žarkih munja. Svi se začuđiše, jer nebo bijaše vedro kao riblje oko. Munje učestaše, a onda razlije se nebomb velika žarka svjetlost. Činilo se je, da se je zapalio nebeski svod. Svijetlo se je približavalo zemlji u velikim slapovima i noć se pretvorila u najsjajiniji dan. U visinama čul su se neopisivo slatki zvuci glazbe i pjevanja.

— Gospode, nad vojskama! Bože

Izraelov! izustio je Gamaliel. Svi bijahu puni strave i silnog čuđenja gledajući u nebeske visine. Kad na jednom začuše lepet jakih krila. Nebeski anđeo; u snježnoj bjelini, oviť sjajno zelenkastim svijetlom lebdio je iznad njihovih glava. Ne bojte se, doviknuo im je. Eto javljam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu. Danas vam se je u gradu Davidovu rodio Spas, koji je krist Gospodin. Eto vam znaka: naći ćete dijete povito, gdje leži u jaslama. Hajdete! Poklonite mu se, i pokazao je rukom prama istoku. Mnóstvo rajskih duhova pridružilo se je s njime u tome času, koji pjevahu divnim, do tada nečuvanim glasom: „Slava na visini Bogu i na zemlji mir ljudima dobre volje!“ I odlećeše u pravcu, što ga bijaše malo prije pokazao prvi anđeo.

— Mesija se je rodio, Mesija se je rodio, klikkali su svi omamljeni veselom viješću i onim nebeskim viđenjem. Slava i ushit ispunjali su dušu Gamalielovu i njegovih gostova. — Hajdete! Poklonite mu se! — rekao nam je anđeo, vikne Jonata.

— Hajdemo odmah, kliknuše svi jednodušno.!

Plameni stup nebeske svjetlosti spuštao se je od neba pa sve do nad malu ubogu štalicu u Betlehemsom predgradu.

Sjegurmo je tu Mesija, rekao je Jonata, koji je išao pred svima i poleti unutra.

Na slami ležalo je dražesno djeteteće povito u prosto bijelo platno. Uza nj naslonjena draga ga mlada divna žena, dok na drugoj strani klečae mršav čovjek. Njegov pogled pun neopisivog blaženstva lebdio nad ovom rajskom glavicom. Nekoliko siromašnih pastira prignutih do zemlje pozdravljajše tihom vrućom molitvom svog Boga.

Netom je Hrizalija unišla u štalicu upozнала je odmah u majci novorođenčeta svoju jućersanju sputnicu, koja joj se ljupko osmijehne.

Stari Gamaliel bacio se je ničice pred dilete i ljubio i natapao radosnim suzama slamu, na kojoj je onto ležalo.

Jonata i Hrizalija padoše na koljena uz starca, a iza njih klečala je Ada. Menas je ležao prostr na zemlji i plakao u neopisivom zanosu.

Dijete je podiglo sitnu ružičastu ruciću. Na njegovim usnama titraše tek vidljiv smiješak, te je upiralo svoj plavi zvjezdani pogled u Hrizaliju i Jonatu.

— Mesija! Obećani! Novorođeni! Bože Spasitelju! — kliknuše najednput obojica mladenaca, a dijete je maklo svoju ruciću. Njima se pričinu, da ih ono blagoslivlje.

Neka neopisiva snaga slična vihru plamene ljubavi spojila je u tomu rajskome trenutku njihova mlada zaljubljena srca, i oni osjetiše' da im u dva tijela živi samo jedna duša.

Još su se dugo i dugo klanjali i molili osjećajući onu neopisivu radost, za koju je rekao anđeo, da će obuzeti sav narod.

Prvi je ustao Gamaliel pa Jonata a onda svi za njima i ostaviše štalicu.

Vraćajući se kući Hrizalija je pripovjedala Jonati Menasov san, što ga je usnuo na putu između Aleksandrije i Jope.

Veliki Bog naših otaca, kliknuo je Jonata, u svojoj Providnosti poslao nam je bio tešku kušnju, no udijelio nam je zato divnu milost, da se poklonimo njegovome Sinu.

Sutra ćemo odmah na put. Kako će se veseliti starac Natana, kad čuje, da se je rodio Mesija!

Don MARKO VEŽIĆ:

Božićni tanki oblačić.

Najstrag je preminula stara Gašpinica. Izvila je svoj vijek. O Svetom je Jurju navršila osamdeset i peto proljeće, te svojim starijim i mladim na ukopištu Svetoga Blaža pod guste hraste na razgovore pošla.

Nit je njezina smrt koga ušćudila, ni iznenadila, jer su njezini zemani. Najstarije je u župi Čeljade, a dobrih je ovo zadnjih zemana, da i poboljeva. Ciglo je mene, kad tridni pred Božić pozvan podoh do nje, da je u svemu misnički obredim, začudilo njezino, bistrim i sigurnim duhom izučeno proročanstvo.

— Eto, moj don Marko, ode i vaša Gašpinica! Spomenut ćete se vi nje, ja vam poruk. Samo da mi je još znati, hoćete li se u župi namjeriti na drugu staru ovčurinu, da je seo sv-svakojoj uri, poput Gašpinice, zapopnete, da vam uoči vašega putovanja i polaska iz sela gata, koje će vrijeme, pribijavajuće se kiše, da vas po udesu ne opere. Gašpinici kod tih pitajlica koja u torbu, a druga mimo torbu, da i pogodi i falu, a pri ježšćoj mutljavini pripeli vam, da joj se, kad svune, javite — i starica se bolno nasmlja.

— Već je ovo, oče. Žao mi je, a opet me strah, da će na Badnju Veče mojim ukucanima prisjesti i „bakalar“ i pirinač. Nema tu slasti, da ga se amo želiš do sita nasuti, a tamo na me mrtvu i na dasci opruženu ispod oka škiljiti.

— Što ga se ja ne ću okusiti, mala i nikakva šteta u tome. U osamdeset i pet badnjaka bilo mi je dokada, da se „bakalara“ ko drva naslažem. A ako se kad prigodilo godina i na preskok u učestalih, da bilo reda badnju sofru sa glotnom purom izmjenjivati, a na mahove i niščime, već se pomoli i u molitvi obraduj porođenju Gospodinovu, leži, ležati i budan iščekaj slavno proslavljenje, da onda ustaješ i k crkvi polaziš — ni u tome zla ne bilo. Šta ne bi Čeljade u sampas izjelo!

Ne bih rada, da se selo na me namršti, što sam mu svojom smrću božićno veselje pomrsila. Sveder sam sa svojim pukom u ljubavi i u skladu živjela, s njime se radovala, ko i žalosti suze gutala, pa bih još ciglo željela, da svojom kršćanskom molitvom moju dušu na polasku pomiluju. A tamo da im je božićnoga veselja i na pretek! Čemu žaliti, ako je matoru i iscrvotočenu dubinu voharina povaljala, čemu li se ne radovati staračkoj smrti i na Božić i na Veliki Petak?

Ne govori tako, bona Gašpinice! Još ćeš se ti i zimna sunca nasunčati, a ljetne hladovine na svojoj ulici nauživati, dok i pogotovu mene — zastaviti, ili osigurana na put opremiti! — smjehuljavu ću ja na stariću.

Ajde, de. oče! Ti tako, a ja ovako, pa ćeš vidjeti, da ću ja pogoditi! — Pri tome zbunjena starica svojom obledenom, smrsnanom i drhtljivom rukom prihvati moju, cjelune je, zamoli za oproštenje za sva pomanjkanja ljuskih slabocita, te se k zidu okrenu i staračkim nemirnim snom zakunja. Izvodnjela i oslabila krv, tako zna, koliko će joj u smalaksaljoj glavi fantastičnih i, s malim, sve zlatnih kula posagraditi. Proizvodi su to bolesne i mljede mašte i bez trunke realnosti. Za sirotinju ne opstoji druga realnost do bijede i ubošva . . . . .

I Alija me moj stari remeta u zoru dvojmim zvonjenjem probudi; najprije Zdravo-marijom za žive, a poza-

tim mrtvačkom i za upokojenje te za znamen, da je zazbilj Badnjega dne pred zoru preminula Stana Pečić udovica pokojnog lije, a drugačije, otkada je zar sunce grije, zvana i i poznata imenom Gašpinice.

Na Badnjak je u mojoj župi od iskona običaj, da se župljanima domovi blagoslivlju. Ne smije to ni ove godine drugačije biti, pa da su se toga dana sve u selu poglavice s ovoga na drugi svijet preselile, a kamo li neznana i otkada još na smrt spremna stara Gašpinica.

Crkvinari po običaju, toga dana po svome poslu i župniku po župi drva kupe, da ga ne pometu Božićni ledovi, a Alijin će unuk i desetogodišnji vrljič Jurija da izmjeni starkerlu djeda, s popom Markom, da redimice kuće blagoslivlju.

Jurišina se znade: škropljenicu i škropilo nositi, a uza to tankim i zvonkim djetinjim glasom ispred svakoga kršćanskoga praga zapjevati sveder milu, veselu i oćutnu, a pogotovu to za božićnih dana, pjesmu:

U se vrijeme godišta . . . . .

Isprvice je to i kod prvih kuća išlo veselo, zadovoljno i u potpunom redu, te Juriša, i neko dijete ludosmija, u svakoj dužnosti svojoj udovoljavao. Dapače živahan, živo mi i zanimivo pričao svagdanje kućne doživljaje o ocu, majci, a posebice o djedu i o baci, da su na mahove među sobom ko golub i golubica, a na trene uzočas grintljivi, te je li im koja uz dlaku, ne možeš s njima živjeti. Tko bio kućni da bio, razgoropadčeni ga ravno k moru šalju, da se utopi u morske dubance, a kad tamo — i za kućnu bi mačku žive svoje oči iz glave vaditi.

Što mi blagoslovom k Pečića na osami bliže kući, a time i k mrtvoj, na dasci opruženoj Gašpinici. Juriša sve to uzvireniiji, razgovorom škrtiji da kod Rakića podenice i najbliže do Pečića doma jedva jedvice pripisanu Božićnu kiticu otpjeva.

Tekar ja pred Gašpiničine dvore, kad ti mi nekuda Juriša šmignu. Pretražuj amo, zvirkaj tamo, jedva ga Špirkalo i jedinac Gašpinice, neumiven, podbuo te svakojak, šćučurena zateče iza svoje kozarice.

Nateži, poteži, jedva ga Pečić dotura do svoga praga. Zbogom kućnoga korota ispuštih božićnu radovanja pjesmu, a dok je Špirkalo Jurišu čvrsto prikelećio i za leđa drži, da ne uteče, ja se maših za škropilo, propisanu molitvu izmolih, te dom poškopih, a ako je obilata kap kanula i po bijelome pokrovu, što od glave do nogu Gašpinicu zakrio, ako joj ne bude duši za oblaksice, ne će valaj ni za štete . . . . .

Jurišu zatekoh po dalje od Pečića polegušice u Atlagića karapeju. Je nešto razabraniji i veseliji, nu sveisto usplahiren i zaraklio od teška sa Špirkalom natezanja odonuda pa ovamo.

— Poajdući se meder ti, Špirkalo! Ne boli li te, nebolan, duša, što ti svoga misnika odnemario ko gō čavao na putu?

— Bilo pošteno, bilo nelijepo, zadržite me, oče, ne ću prigovoriti, nu k mrtvoj me Gašpinici ne vodite, kad sam i od žive bježao!

A zašto ta bježanja? Da joj nijesi što skrivio?

— Jesam i nijesam. Za ljetnoga vakt zakunjala ona na svojoj ulici u hladu. K ruku joj ispala rada, nešto

staričkih sinovljih benevrečina. s jednoga kraja, a na drugi makaze i napršnjak. Kućni me nekuda poslali, te mi bilo reda njezinom ulicom proći. Tu ja zatekoh pokojnicu, da rče, zubine iskeljila, a oćurine izvratila. Oćiti i upljunuti mrtvac. Polaško joj se prilIBM, napršnjak i makaze izdigoh i u kućni joj na guvnu plast slame turim i sagnem, da ni miš ne će do njih primrlisati.

— Tko je, tko nije, saznala Gašpinica, da joj nije nitko već ja alat odnio sakrio. Vrebela ona na me i najstrag dovrebala, te me na prigodi, kad ja bio zaboravio i na svoju davoliju i na njezino gvožđe, u tjesnu nenadice zgrabu, za oba mi se uha rukama objesi, te uze baktiti i brektiti:

— Kazuj, „mulo pasje“, gdje je moja muka, drugačije „mulinom“ ostade i bez jednog uha!

— Nijesam, strino, nijesam, teto i bako moja! Ovo mi se sperilo, ono me snašlo, ako jesam! — Nu kad uzelo žariti i do ušiju prižeglo, da će zar od pustih muka oba otpasti, najstrag priznadoh, jedno mi uho pusti, a na drugo natežuć i u me se ne pouzdavajuć, pove de me k plastu, i kad ja iz njega istegoh pribor, onda i ona pusti moje uho, da u igar kući odleht. Tu mi bi dokada, ciglo je li mi se raćilo, da pričam i majci i baci te kojemu drugo, tko sam ja, tko li je stara i nazuba Gašpinica.

— Od onoga dana ona matora Gašpinica, a ja ugursuz Juriša, nu čorbe nam se nijesu miješale. Kud me kućni slali, da slali, na dalečine sam volio okrajati, nego li najbliže Gašpiničinom ulicom prohoditi. A sad biste zar vi, oče, htjeli, da se s mrtvom sastajem, kad sam od žive bježao? Ne samo to oće, već dok je Gašpinice mrtve u selu, nit ću me ono ni crkva vidjeti! Svega ima na svijetu! — Što je ovo klapac odurnito izgovorio, još odumitije koraci k bližnjemu domu za blagoslova . . . . .

I zazbilj mi ni kod jedne božićne mise nije Juriša dvorio. Da su ga, pričao mi Alija i rodeni mu djed, roditelji tukli, gola svukti, te i isprebijali, a najstrag ga od sržbe obnevijeni, zar i o kućnu gredu nakanili objesiti, dok im ga on ne oteo. Sveisto se „barunče“ ne da od kuće dok se stara Gašpinica ne opremi na daleke pute i ukopištu Svetoga Blaža.

*

Gašpinicu bilo reda na Božić sahraniti. Ili to, ili što neki, uzrujani i neustrpljivi sa mrtvačkoga božića, u vjetar beljezgali, za sjeme je u selu ostaviti.

Preko zadnje i pučke mise javih sabranu narodu Gašpiničinu smrt i da je valja danas popodne časno i kršćanski pokopati. Pripomenuh bratimima, da je i ona u bratovštini bila njihovom sestrom, a po tome da je i na njima uska dužnost do grobišta je dopratiti, drugačije ih ne će novčana globa mimoići. Najstrag snažnijim glasom navik ćitavome puku djelo milosrda — mrtve pokopati, te župljane pozvah, da oni čestitoj i rajstarijoj starici dužnu poštu iskažu. Obradovat ćemo time i Djetića Isusa i njegovo slavno porođenje, jer u ćemu za siromaha pregnemo, Njemu smo iskazali i pružili, dok porođenju, kome se mi radujemo, i ona se za svoga života radovala.

Po misli uputih Aliju, kad će popodne mrtvačkim zvonom najaviti vječni staričin rastanak sa selom i u nepovrat polazak na zajedničko ukopište Svetoga Blaža.

Neki na polovici, neki tekar za obilnom božićnom sofrom uzeli žlicama klapati, a neki još ni u božićnoj će-

smici svijeće ne upalili, kad ti Alija udario, i ko da se o konop objesio, zvonom u obe strane, te mrtvačkom zdravomarijom prikuplja i sabire narod k Pečića tužnu domu.

Jedno za drugim pričela Čeljad izvirivati na kućna vrata, a netom se uvjeriše, da je i pop, sve su prilike, odnemario i svjetliju siniju od njihove, da svojoj dužnosti udovoljiti može, ne htjedoše se ni oni skanjivajuć obručiti, već odaziviljuć se kucaju kršćanske svoje duše, pljeva se i mrav naroda slepta i od Pečića doma ozbiljnim redom i mirom osuka se, te grobištu sabrano krenu.

Jesam ih u dobričak ovo godina, što sam u ovoj župi, lijepi broj na ukopište otrpato i bogatijih i čašću vidjenijih, nu ne spominjem se, da igda u sve četiri doba godine kad onoliko naroda i u onakom prokšenom i svečanom ruhu u sprovodu skupilo, što ovo danas na dan Božjega Porođenja, da skromnu i siromašnu stariću Gašpinicu otrpato.

Dvoje sam, stupajuć s narodom u sprovodu, na njemu opazio. — Žestoka ga je žurba poduzela, da što skorije k Svetome Blažu dopremo i staračke Pečićine kosti materi zemlji isporučimo.

Stoga mladež nerazložnim i vućjim skokom i korakom za križem opućila, da i mene i ovo mojih subližu sedamdeset oka zdrava mesa na uzgriznoj zimi upotilo, starčad zapuhalo, a nosioce nosila i jedno i drugo.

Druga je, te ćeš je lako zapaziti, da je ćitavim narodom obladalo neko ugodno raspoloženje, te da svi, a ženska i muška mladarija i pogotovu, nešto oćekuju, što će biti u hibridnoj opreci s ovom turbošnom povorkom.

Tekar jedva jedvice na ukopište pripisnih, a to iza posljednjih i predvišnih misnikovih molitava ne vidiš onoga, što se u sličnim i žalobnim prilikama prigadalo.

Drukša, ko po nekome nalogu, a nije već narodnim običajem sankcionirano, puk iščekaj, da se sve i svaka opremi, te mrtvac dostojno u grobnicu položi. Svako će međutim i drhtljivo i ustavrjeno u razotkritu raku poviriti, da se uvjeri, na kojoj smo, te što je od predašnjega mrtvaca, tu položena, preostalo. Ima li kakva obilježja njegova ruha? Jesu li se kosti razasule, ili se još u sklopu drže? Što mu je od glave, od kose. šta li od ispijanih oćnica? — Najstrag je zavežljaj svega, da svako, a iznajskoli starije, iz dubanca uzdane. rukama se plesne i zaupi: Evo ti nas, što smo, šta li nas čeka! Pa kad se još na ovome nevoljnomo svijetu glodemo i koljeno, ko da ćemo sve na onaj ponijeti!

Nu danas problem ne prolamaju te duboke Jobove i osjećane naricaljke i uzdasi, već netom misnik sa sebe crkvenom ruho svuće, time ti i svjetina, otkuda došla. tamo i kući krenu, najprije muška i ženska mladarija, pa sa misnikom stariji i mućaljivi ljudi, a za njima posrpljenija ženskadija. Na grobištu ne osta već ih ono nekolikoć jaćih mušćića roda i plemena, da stariću pokopaju, te na grobnicu povaljuju suru i tešku ploču, i tri joj kćeri: Jela, Maša i Katuša. Zadnjim i oproštajnim pozdravom nariču, svoju majku pozdravljajuć, a preko nje vruće i ćeznutljive želje isporučuju pokojnome ćali, te ćitavome rodu i koljenu, da im, tamo svima, zemlja laka bila.

Mladež je, što na vrata šće preko zida iz ukopišta izvrcila, a Jakišin Milan, između njih najugojnijih i najnaoćnijih u selu momaka, izvrše svoju sigurnu kuburliju, da odjeknu i uzdoļjem, te okolnim selima javlja, da je

i sa nas mora sašla te se poput njih, i ako okasnije, nu zato svesrdice i mi radujemo slavnome porođenju Gospodinovu.

Na njegovu jeku eto odjeke, te i puškaranje učestalo, da jedna ne utihne, a druga sastavi.

Već gdje je sunca, tu je i ogrijanja, a da se zar onda junačkoj pušci ne odjavi odražana druga, snažna i jedra narodna pjesma? — Domišljati stoga i vragometni Ilija Mašin nače, a njegovoj svojoj prisajedini Markiša Pajin i oba jurišem nasrnuše na curčad do sebe, opravdanom o drugoj uzi, nu nikako prikladnom i naručnom vebnome danu:

„Oj curice, vilške rpe, Ostavider
[grdne krpe,
Te dućanske varaline, što ti vise
[niz haljine
Ko orlove lepušine, kad se omrlja
[o lešine!“

I sad curčad, umjesto da bude trijezvena, kad se o trijezvenosti priča, da dvostruko i snažno misli, udarila i ona strminom, a na muškiće se ne će da nabaci rumenom jabukom poljetne i zdrave pjesme. Voli i ona izviriti preko tuđega plota, te Ilijom sprdalicu poklopi srijemskom seodalinkom, kad se Jelka Ikina i Marija Lucina za ruke prihvaćuše, i poprskavajuć se od smijeha, složiše:

„Triput sam se umila u „milku“,
Dok sam svoju prevarila diku“.....
„Imam diku kao malo pače,
Kad u kolu ko nevolja skače“.....

Pobrza mladarija, vilinske je noge ponesoše, kad ispred nas iščeznu. Netom mi postariji ispod moje kule na kolarište doculjasmu, a to tamo jedan zaplamsaj, jedno ražareno ognjište, te mladeži obraze, dušu i srce razgrijalo. Da ne znaš, bi li se zagledô u tvoje kolo, ili da napneš uho, osluškujuć pjesmu, što se nedotече cijedi na zdravo grlo muške i ženske mladeži, a sve to hrvatskoj zdravoj svijesti na slavu.

Zaludu! Nigda promašiti ne će ona da iza zlokobne noćne čučne nastupa milopoljni slavujev biglis, iza zimnoginja prijatni krasuljac, a iza ljetne nesnosne podnevne prižege blagi sutonji pirul vjetrića..... Šta ima, da je istim ovim kolarištem čepao sprovod i smrt, a sad se, nâ, baši život, njegova čilost i slap njegove zdrave krvi i ponosa?

I tko će znati, dokle bi se ovo u noć bilo proteglo, da i opet Alija puku ne pomrsi račune, najprije skladno i harmonično u dvoje zaslavio, a pozatim zazvonio večernju zdravumariju. Čitav narod utihnu, muško kapu škida, žensko ruke sklapa i na izmjenu, jedni i drugi Gospu i milovanu Majku Božju pozdravljaju.

Do tren kolarištem, ni da se tko nakašljao, čuti ne ćeš, već se veselje prenosi kućnome ognjištu. Po svim pendžerima prosja kućna svjetlost te ona sa božićne voštanice u česmići. Tu će se, tko zna, do u koja doba protegnuti božićno veselje u bezazalnoj sigri bajama, u gonetanju, u nadmetanju pjesmom i ojkalicom, te n tanku i umnu razgovoru.

Zadnji, koji kolarištem kući odbata, bi to Alija. U crkvi je kandelu prižegô, svaku remeta za sutra sredo i uredio. Prati ga unuk Juriša.... Da ne misli mušičavri uguršuz ovim kratkim pohodom nadoknaditi za sve tri izostale svete mise?.....

Kad će nasred kolarišta, unuk će djedu:

— Joj, moj dedo, grdesne li tmice i mraka tamo kod Gašpinice na ukopištu, a gledaj, pusto li našim selom pendžeri svjetlošću sjaju, pa čak i kod Pećical — Pri tome se Juriša podvi

pod djedov kaban i uza nj kući krenu, a ja zvirnem k Pećića dvorima i ugledam, da zbilja na dva pendžera obilata svjetlost suklja.

I pravo je!

Domalopri su oplakivali domari svoga kućnoga člana, a sad je reda,

Valtazar Vijiolić:

VJETROVI!

Vjetrovi!

‘O bračo moja vjetrovi!
U apokaliptični dan, kada vođeni
Srdžbama munja trubljahu anđeli straha,
I padahu zvijezde ko lišće s hvaja
Mi bijasmo rođeni:
Djeca oluje, krvi i zvjezdanog praha,
O bračo moja
Vjetrovi!

Ne, nije Eol naš bog. Naše lire
Natpjevaše kralja helenskog mita.
Uz vlebnoga kola, u oblacima mire
Pratijasmo Gospoda kroz blistave munje hrizolita.

Neobuzdane divlje — slapovi strmih voda
Naše su nemirne ahasverske duše.
Pomriješ bozi. Carstva. Piramide se ruše.
Dok mi živimo vječno — pjesnici gordih oda.

I nitko nikad kroz vjekove duge
Nije stao na naš beskonačni put.
Tek jednom. Na jezeru plavom
Ko novo sunce, kad pozlaćuje probudene luge
Digô se veličanstveni Rabi — Posu valovlje stravom,
Kroz koje mi pjevamo iz biljurnih dubina.

Oh svesilje mira nosaše Njegov srebrni skut!
I naše lire učutaše —

Nasta misterijozna tišina . . .

Don I. VULETIN.

Proslava Božića.

Noć je. Zvijezde trepte na nebu u prozirnoj maglici, koja obično naviješćuje južno vrijeme — vrijeme decembarskih kiša i sitnih rosica, ubitačnih po zdravlje. Prvom zorom osvanuti će dan sv. Lucije, koja do naša djeci toliko ugodnih darova. Djeca su već rano pogoleda u blaženoj nadi i posmišljehom na ustima. Naša djeca u Kaštelima ove noći očekuju dvostruko veselje. Glavno im je veselje što će im u jutro osvanuti pod uzglavljem darovi, što ih dobra djevica nosi i stavlja na kućni prozor ili pod jastuk. Drugo im je veselje, što će se te noći proslaviti Božić.

Od stare starine običaj je u Kaštelima da sve crkve proslave Božić najsvečanijim načinom na ponoći dneva 13. decembra — naime na dan sv. Lucije, Djevice i Mučenice. To je naime svetkovina prva najbliža Božiću, koju narod svetkuje i poznaje njezinu povjest — jer je odvjetnica očiju. Sutra dan za sv. Lucijom je sv. Špiridijon — odvjetnik maslina. I njegov život dobro poznaju u našem primorju, jer svaka crkva ga svetkuje ranom, pučkom misom te se pjeva njegov život.

Ovu noć svaki rado spominje — pa ne samo djeca, već i stari ljudi. Uvijek ćeš čuti iste riječi: Nocas će se proslaviti Božić. Proslavljaju se i druge svetkovine i blagdani, ali ništa se tako znatiželjno ne očekuje kao proslava Božića.

Običaj je u mnogim kućama, da se ove noći ne lijega na počinak prije ponoći. Svi se griju na ognjištu. Priповijedaju razne događaje i šale. Starci obično poučavaju mlade, kako se Božiću pripravlja crkva sa 4 Nedilje, koje se zovu Advenat ili Prišašće. Kroz ove 4 nedjelje i veliki je oltar u crkvi zastrt ljubičastim oltarnjacima, župnik je isto tako obućen kod velike mise, a i pjevanje je različito. Sve je to znak nade i očekivanja u pokori i molitvi. Crkveni remete su

da se raduju porođenju Djetića Isusa. Ta on je naš Bog!

Ništetnome i prolaznome stvoru tanka i nezatns suza, a velikome Bogu veselje, slava, čast i vječno poklonstvo.

vrše i počinu, pa za tim drugi, pa treći. Tako slave sve od toga dana tri puta na dan, naime u jutrenju Zdravu Mariju, u podne i pri zalazu sunca po starom tradicionalnom običaju.

Poslije skoro po sata sve se opet umiri. Noć, koja je bila iznenadena baš u sredini svoga toka, nenadnim proglašenjem radosti, dalje nastavlja svoj put do zore. Mladići su legli na počinak. Noćne skupine, koje su preko sela pjevale prve božićne pjesme umukle su. Svi su razdragani i očarani veličajnom proslavom Božića, koja se je ove noći proslavila kao ni jednoga drugoga blagdana u godini. Sutra dan u jutro djeca se ugodno razgovaraju i pričaju kako je koji čuo. Ja sam čuo, čim je zazvonilo. Onaj drugi opet: ja sam čuo prvu „maškulu“. Treći: Ja sam se probudio prije ponoći i t. d.

A i starci se raduju što su dočekali još jednu godinu, te čuli sladka zvona svoje crkve i pucanje, što im se čini da još nikada nije tako gromovito pucalo.

Koncertat „Zvonimira“.

Splitsko muzičko društvo „Zvonimir“ priredilo je 15. o. m. koncertat muških zborova u kinu „Tesla“. Zvonimirova slavna tradicija i glas, koji uživa kao jedno od naših najboljih pjevačkih društava, privukla je lijep broj gradana u koncertnu dvoranu.

Kako se moglo i očekivati, Zvonimir je nastupio u odličnoj formi. Ta njegov je učitelj g. Hrazdira poznat kao vanredan dirigent i glazbenik i izvan granica naše države. Zbor, i ako nije bio potpun, bio je izvježban do potpunosti slobode izražaja te su i vrlo teški komadi otpjevani tako, da se nije osjećala njihova taškoca. Osobito treba istaknuti prve tenore i base; baritoni i drugi tenori bili su nešto slabiji.

Na programu su bili sve sami slavenski kompozitori, pa je koncertat i u tom pogledu bio na visini shvaćanja i veoma reprezentativan. Interpretacija je bila savršena, dinamičke nijanse provedene do u tancine. Vrlo su se svidjele „Rudarske pjesme“ od Hrazdira, dok je Bendlor „Svoj k svome“ tražio nešto oveći zbor, a u Feersterovu „Oruču“ (tko se ne sjeća ove divne kompozicije još od koncerta „Smetane“?) opažali su se nedostaci srednjih glasova.

Iza svake tačke bio je g. dirigent Hrazdira burno pozdravljen.

Ali je publiku osobito elektrizirala krasna izvedba ruske „Ej uhnem“ u harmonizaciji g. Hrazdira, koji je onaj jednostavni lijepi ruski motiv obradio u formi teškog kanona, pa zaključna balada od Krziskovskoga: Utopljena. Živo odobravanje i ovacije prislile su g. dirigenta, da ponovi „Ej uhnem“ i da poslije zadnje tačke nadoda još dvije pjesme.

Maestru Hrazdiru i „Zvonimiru“ na osobit smu način zahvalni na velikom umjetničkom užitku, koji su nam svojim koncertem priredili, pa bismo bratsko splitsko društvo i njegova dičnoj dirigenta željeli opet što prije pozdraviti u našoj sredini. V.

U katoličku štampu ubrajamo sve one listove, novine i časopise, koji zastupaju otvoreno i jasno katoličko stanovište u svim pitanjima života, i koje izdaju, uređuju i pišu ljudi organizovani u katoličkim organizacijama i pravoga katoličkoga života.

Pismo iz Smilčića. Iz grada i okolice.

Komandiru mjesne žandarmerijske stanice ime je Ilija Bearer. Poznaje ga vrlo dobro cijela ova Krajina, a još bolje poznaje ga istočni dio benkovačke općine, jer je služio u Pristegu više godina. Vjerno i vrlo odano služio je on Franzu Josefu, što mogu posvjedočiti sva sela pristeške okolice. A bio je u Franjinjoj službi punih 20 godina. Onima, koji ga ne poznaju, htio bi da pokaže kako je on veći Srbin od Nikole Pašića.

Ovaj Srbin, nekad vjeran austrijski žandar, denuncirao je kotarskom poglavarstvu u Benkovcu učitelja g. Kuvača, koji je poznat kao dobar Jugosloven, što mogu potvrditi gg. Metličić, Perović, Magazin, Benzon i general Ljuba Milić, kojima je njegovim radom priređen u Smilčiću sjajan doček prigodno evakuacije. Iako su na nj vrebal karabinjeri, on je lijepo pripremio djecu za doček. On ga je tužio na nagovor švercera Kopani-a i seoskog glavara Graovca. Valja imati na umu, da je ovaj Kopani bio uhvaćen u Šibeniku g. 1922 sa više od pola miliona austrijskih K. Graovac je bio nadglednik na državnom radu, naime na gradnji ceste Smilčić — Nadin, pa je radi uzornog „nadgledanja“ bio otpušten iz državne službe. Potankosti možemo vrlo lako iznijeti drugi put.

Bearer tuži g. Kuvača, da je rođičevac, talijanski fašist i da rovari protiv države. Ovo je mogao da napiše samo Elias Bearer, bivši austrijski žandar u Pristegu.

Namjera je tužbe bila ova: Ovdje treba namjestiti učitelja Srbina, pogotovo sada kad će da se u Smilčiću osnuje općina. Treba ovdje stvoriti jednu srpsku općinu, pa za to je i ocijepiše od Novigrada.

Sa nekoliko riječi možemo označiti pašaluk u ovim krajevima! Svaki je katolik protudržavni i zato ga treba progoniti; donesi punu torbu, pa ćeš dobiti dozvolu za lov. Joso Radmanović iz Biljana mora da sa živinčetom sakuplja od kuće do kuće hranu kao harač; ljudi daju od straha; naši se protesti ne uvažuju, jer je žandar Srbin; pritužbe ne pomažu.

Može li se savjesno vršiti dužnost uz harač, darove i mito? Vlasti dozvoljavaju da trgovčić Glišo Kožul viče pred narodom: „Mili Bože, kako učitelj može biti stariji od žandara? Ta žandari su uvijek bili stariji!“

Mi tražimo samo ovo: neka harač prestane, neka svaki službenik savjesno vrši svoju dužnost bez ikakvog nagovora i pritiska, neka vlast pouči Eliasa Bearer, da je lažna denuncija kažnjiva u jednoj ustavnoj i pravnoj državi, Mi tražimo pravdu i zakon, a ne nezakonje i harač! Neka prestane samovolja one žandarске generacije, koja je u austrijskoj službi isticala pred seljacima svoju učenost u ovim riječima: „Saluš republika šuma lešo što“ (Saluš reipublicae suprema lex esto“).

Sretan Božić i Novu Godinu svim svojim cijenjenim mušterijama želi Hrvatska Zadr. Tiskara.

SRETAN BOŽIĆ I NOVU GODINU svim svojim prijateljima, saradnicima, pretplatnicima i cij. gg. komisionarima želi Uredništvo i Uprava „Narodne Straže“.

Božićne funkcije u Stolnoj Bazilici sv. Jakova. Danas na Badnji dan, u 5 sati počinje pjevana Jutrnja, a oko 6 i četvrt pontifikalna sv. Misa. Na Božić pontifikalna Misa počinje u 19 i po sati, preko koji će presv. biskup držati prigodnu homiliju.

Predavanje o dru Mahniću. Da uzdrži živom i svijetlu uspomenu velikog i nezaboravnog krčkog biskupa dra Antuna Mahnića, mjesno Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza priredilo je prigodno predavanje za svoje članove i članice mjesnih katoličkih društava u nedjelju 16. ov. mj. Predavanje je bilo vrlo brojno posjećeno a održao ga je bank. činovnik g. Antun Šperanda. U njemu je iscrpivo i biranim riječima prikazao svu veličinu i značenje života i rada pokojnikovu, osobito kao pokretača, vođe i učitelja katoličkog pokreta među Hrvatima te uzor-pastira i rodoljuba. Predavanje se svima prisutnima jako sviđjelo, pak su g. predavaču oduševljeno povlazivali.

„Bjeli tjedan“ (tjedan katoličke štampe) će se ove godine provesti i u našem gradu. Članovi i članice mjesnih katoličkih društava sabirali će pretplatnike i ubirati pretplatu za katoličku štampu uopće, a napose za novi tako potrebito katolički dnevnik. Mjesno Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza tom prigodom priređuje jednu izložbu katoličkih novina, časopisa i knjiga te predavanje o katoličkoj štampi. Izložba, koja će se prirediti u gornjim prostorijama Badžane, bit će otvorena u subotu, 29. ov. mj., popodne te čitavu nedjelju 30. ov. mj. Neke knjige i brošure posjetnici moći će da već tu nabave, a druge naruče, kao i pretplate se na razne časopise, glasnike i katoličke novine. U nedjelju u 5 sati večer će predavanje o katoličkoj štampi za sve članove Saveza te članove i članice mjesnih katoličkih društava. — Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza.

Društvena zabava. Na blagdan Bezgriješnog Začeta Bl. Dj. Marije (8. ov. mj.) Hrv. Kat. Oml. društvo „Strossmayer“ u Murteru priredilo je društvenu zabavu za svoje članove i njihovu rodbinu. Zabava je ispala iznad svakog očekivanja, te društvo imalo moralne i materijalne koristi, za što hvala ide zauzetosti vrlih omladinaca na čelu ovog društva.

† **Marija Juraga ž. Stipe.** Dne 12. ov. mj. umrla je u Murteru nakon duge a teške bolesti Marija Juraga žena našeg vrlor prijatelja i istomišljenika Stipe Juraga Tomina. Pokojnici bio vječni pokoj a našem vrlor prijatelju i njezovoj obitelji naše saučeeše.

Na korist bisk. đakčkog sjemeništa u Šibeniku mjesto sažalnice Don Frani i Don Anti Šoši u počast uspomene pok. Marije Gvardijol doprinio je Don Mirko Didović Din. 50. Mjesto sažalnice preč. I. Bjažiću a u počast uspomene pok. Stipe Bjažića doprinješe: prof. R. Pian, prof. A. Šare i preč. kan. Ivin Mirić po Din. 10.—. Uprava najljepše zahvaljiva.

† **Stipe Bjažić.** U ponedjeljak 17. ov. mj. preminuo je u Zlarinu Stipe Bjažić, brat preč. kan. I. Bjažića. Pokojniku vječni pokoj a preč. kanoniku i njegovoj rodbini naše saučeeše.

Praktični tečaj u Murteru. Javljuju nam iz Murtera: Od 26. 11. do 2. 12. t. g. održan je u našem mjestu kod Uljarske Zadruge praktičan tečaj za uljarstvo i maslinarstvo pod vodstvom zauzetnog i odličnog starine Stjepa Bilić, nadzornika poljodjelstva. Tečaju su prisustvovali učitelji poljodjelstva iz Dalmacije gg. Vučenić, Zec, Zlatar, Aleksić, Peroš, Brajinović te putujući učitelj iz hrv. primorja g. M. Dorčić. Svrha je tečaju bila, da uz teorijsku pouku njegovi učesnici vide, kako se kod naše uljarne pravi fino ulje. Tečaju su prisustvovali delegati uljarskih zadruga iz Makarske, Igrana, Podgore, Pučišća na Braču, Preka i Žmana. Naši mješćani su nastojali, da se ovim korisnim tečajem što više okoriste, a gg. učitelji sa nadzornikom g. Bilićem i ostalim učesnicima uvjerali su se na svoje oči, što može sloga i zauzetnost pravih zadrugara. Uljarska Zadruga u Murteru prva je svoje vrsti u državi, te zaslužuje izvanrednu pažnju državnih čimbenika. Ona na taj način može da bude od još veće koristi po pučanstvo ovog kraja, a i na dobro same države.

Slavlje Mar. Kongregacije u Pagu. Na dan Immakulate, dne 8. ov. mj. primljeno je na svečani način 43 nova člana u Mar. kongregaciju i izabrana nova uprava, sve to pod vodstvom novog upravitelja preč. kan. Ivanovića. Tom prigodom uz pratnju M.a Pulcinetti pjevala je od njega uglazbljenu pjesmu „Sva si lijepa o Marijo“ g.dca učit. M. Klarić sa zborom djece osnovne škole. Za ovu lijepu svečanost vladao je u gradu veliki interes. — Dne 10. ov. mj. otvorena je u Pagu druga godina „Kat. Soc. Pučkog Sveučilišta.“ Predavao vlč. Felicinović: Kršćanska preuredba rimskoga svijeta. Predavanja se držu svake nedjelje, a predavat će: vlč. Felicinović: Kulturna socijalna povjest i Socijalno zakonodavstvo u Evropi i u Jugoslaviji; vlč. Palčić: Kršćanstvo i robovi; vlč. Rumora: Povjest Paga g. uč. Usmiani: Prosvjeta i školstvo u Jugoslaviji. Predavanja su veoma brojno posjećena, što je jako pohvalno, kako za predavače, tako i za Paške građane.

Glavna skupština Pijeva društva. Sazivljem XI. redovitu glavnu skupštinu „Pijeva društva“ za promicanje katoličke štampe među Hrvatima, koja će se obdržavati dne 30. prosinca 1923. u po 11 sati prije podne u Jeronimskoj dvorani u Zagrebu (Trg I. br. 18) sa slijedećim dnevnim redom: 1. Izvješće središnje uprave i nadzornog vijeća. — 2. Stvaranje zaključaka o eventualnim predlozima središnje uprave ili mjesnih zborova. — 3. Izbor devetorice članova središnje uprave, te nadzornog vijeća i obraničkog suda.

Dr. Velimir Deželić, predsjednik.

Nabavka podzemnog kabela za telefon. Direkcija pošta i telegrafa u Splitu raspisuje drugu ofertalnu licitaciju za nabavku podzemnog kabela za telefon dužine 760 met. sa 280 bakrenih žila za dan 20. januara 1924 u 11 sati.

Usluvi i pobliža obavještenja mogu se dobiti kod Direkcije pošta i telegrafa u Splitu a biti će odštampana u beogradskim „Službenim Novinama.“

Džepni kalendar „Jadranske Straže.“ Izašao je iz štampice džepni kalendar Jadranske Straže za god. 1924. s bogalim i biranim gradivom. Cijena je kalendaru Din. 12. Najtoplije preporučamo nabavu ovog džepnog kalendara, koji je veoma lijepo i obilato štivom opremljen. Može ga se

nabaviti direkto kod centrale Jadranske Straže u Splitu ili preko njezinih ogranaka u otadžbini i raznim knjizarama.

Sastanak svećenika. Na 19. ov. mj. držalo je svećenstvo šibenske biskupije dobro posjećeni sastanak. Bavili su se duhovnim dobrima puka i staleškim interesima. Između ostaloga zaključeno je raditi za ideju Apoštolata sv. Ćirila i Metoda, primati katol. dnevnik, koji se snuje, ustanoviti knjižnicu za svećenstvo, sakupljati članstvo za Knjiž. Društvo sv. Jerolima. Govorilo se i o potrebi akcije proti psošti.

Charleyeva tetka. Diletantsko-dramatska sekcija Sokolskog društva davala je dne 17. o. mj. pred punom dvoranom u Kinu „Tesla“ komediju pod gornjim naslovom od Bandon Thomas-a. Za vrijeme između činova svirao veliki orkestar Filharmoničkog društva, koji je potpuno zadovoljio.

Nova automobilska pruga. Danom 15. o. mj. bit će uvedena nova automobilska pruga tri put sedmicom između Šibenika i Novigrada. Ista će odlaziti iz Šibenika svakog utorka, četvrtka i subote o podne, dolaziti u Novigrad na 5 sati i 30 časa p. p., odlaziti iz Novigrada sutra dan u 10-45 pr. p. te vraćati se u Šibenik na 4-15 s. p. p. Postojeća automobilska pruga Šibenik-Obrovac općiti će kao i do sada ponedjeljom, srijedom i petkom na polasku, utorkom, četvrtkom i subotom na povratak, ali će od 15. o. mj. prolaziti kraćim putem, naime iz Benkovca preko Karina-Kruševa izravno na Obrovac. Uvedenje ove nove automobilske pruge od osobite je važnosti, navlastito sada, kada je uslijedila konačna administrativna podjela zadarske općine, Kot. Poglavarstva, Kot. Suda i Porarskog Ureda.

Otvor brzozava u Prevsju. Danom 1. o. mj. kako doznajemo otvoren je brzajev pri pošti u Prevsji kraj Knina.

Svi koji se zanimaju za kemičko-tehničku struku te uopće svi koji u toj grani posluju, neka si pribave ručnu knjigu „Općeniti kemičko-tehnički Zbornik“ od Dr. Karla Svobode. Ista omogućuje potpunu orijenciju u pravljenju kozmetičkih preparata, boja, firniša, laka, krema za ci pele, te inih potrebitina za obrtne i kućne svrhe. Knjiga se dobavlja vezana za Din. 35. — broširana za Din. 25. — preko naše uprave.

Obznana. Odmjerenje dohodarine i prihodarine dovršeno je za god. 1921. Porezni iskaz bit će izložen kod mjesne Poreske Vlasti i Poreskih ureda u Skradinu i Tijesnu od 20. ov. mj. do 3. I. 1924. Protiv ovome razrezu poreza interesirane stranke mogu prikazati utok, opskrbljen biljegom od Din. 40. istoj Poreskoj Vlasti u roku od 15 dana računajući od 3. I. 1924. Poslije toga roka propis postaje pravomoćan.

Naredni broj našeg lista radi blagdana izlazi dne 5. siječnja 1924.

Javna zahvala.

Pučanstvu našeg rodnog mjesta i drugim prijateljima, koji ma na koji način počastiše uspomenu našeg nezaboravnog

Stipe Bjažića

naša vječna harnost.

Zlarin, 18. prosinca 1963.

Don I. Bjažić za se i svo“.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospobanka.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećakā državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.

Upozoruje sve interesente na svoja tvornička
poduzeća:

„Šešir“ d. d., Škofja Zoka, tvornica šešira.

„Lajović i drug“ d. d., Ljubljana, tvornica
predmeta iz kovina i lima.

„Stora“ d. d., Št. Vid kod Ljubljane, tvornica
zavjesa.

Zavod za impregniranje drva d. d.,
Ljubljana.

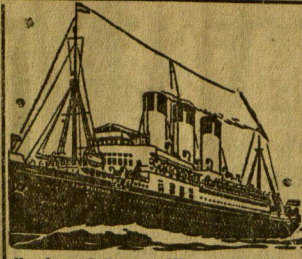
„Odelo“ dr. s. o. j. Ljubljana, I. ljublj.
konf. tvornica.

„Kristal“ d. d., Maribor, tvornica ogledala
i brušenoga stakla.

„Svetla“ d. d., Ljubljana, tvornica žarulja
i elektr. materijala.

„Atlas“ d. d., Novi Sad, tvornica pokušva.

Termotehnički zavodi d. d. Zagreb.

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za
prevoz putnika sa sjajnim uređajem

I. II. i III. razreda — odlaze:

13. decembra - LA CORINNA

20. - ANTONIO DELFINO

22. - TUCUMAN

31. - VIGO

10. januara - CAP NORTE

11. - MADEIRA

24. - VILLAGARCIA

5. februara - BILBAO

9. - ESPANA

28. - ANTONIO DELFINO

15. marta - LA CORINNA

20. - CAP NORTE

3. aprila - VIGO

17. - CAP POLONIO

iz HAMBURGA

za Argentinu, Braziliju i Uruguay.

Sve obavijesti daje dragovoljno i besplatno

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.

Zastupstva: Beograd, Balkanska 49.

Veliki Bečkerek, Svetosavska 18. Bi-

toj, Bankarska 12.

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka
boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. Iliječničkom propisu
Primaju se popravci.

Novost za svaku katoličku kuću
po svim hrvatskim krajevima jest

„KRUH NEBESKI“

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih
hrvatskih biskupa, glavni dio uredio dr. Ivan
Šarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu.

Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za
uloženu glavnica i radi općeg poskupljenja
bit će od Nove godine povišena cijena a na
40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz
nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

Zlatarska i draguljarska radiona

Šibenik - kod Stolne Crkve.

Preraduje stari nakiti u brilliantim i
dijamantim i drugim dragim kamenjim.
Pozlaćuje na vatra i galvaniku, Popra-
vlja i posrebuje crkvene stvari, servise
i terbice brzo i solidoo,

Vjekoslav Grünbaum.

Objava. Slavnom općinstvu dajem
na znanje, dane odgovaram niti jamčim
za ijedan dug, koji moja žena Ivanka
Radin učini bilo u robu, živežnim na-
mirnicama ili u novcu bez moga zna-
nja i izričitog ovlaštenja. — *Pave
Radin pk. Tome* poslovođa gostione
Mihaljević - Šibenik.

ZAHVALA

Dne 4 Avgusta t. g. uništio nam
je požar našu gospodarsku zgradu,
koja je bila osigurana kod *Medusobno
osiguravajućeg društva (Vzajemna
Zavarovalnica) u Ljubljani*. Osigura-
vajuće društvo je odmah štetu procijeni-
lo i cijelu osiguranu sumu brzo
isplatilo tako kulantno, da se osjeća-
mo dužnima gorespomenutom društvu
izreći toplu javnu zahvalu, te ga sva-
komu nojtopleje preporučamo.

Šaregrad, 31. Avgusta 1923.

O. Ivan Franković v. r. Gvardijan.

IZJAVA

Popisano Crkvinarstvo izjavljuje,
da mu je dne 19 Avgusta t. g. uniš-
tio požar u župskoj Crkvi razne ol-
tarske nakite i crkveno ruho, koji su
bili osigurani kod *Medjusobno Osigura-
vajućeg Društva (Vzajemna Zavarova-
valnica) u Ljubljani* i da mu je po-
menuto društvo savjestno i tačno štetu
procijenilo i najkulantnije isplatilo.

Dok ovijem javnim putem izrazu-
jemo spomenutom društvu zahvalnost,
istodobno ga svakomu toplu prepo-
ručamo.

Crkvinarstvo Župske Crkve.

Mrcine (Konavije), dne 23/9 1921

Don Vicko Vodopić v. r. predsjednik.

IZJAVA

Popisano Crkvinarstvo izjavljuje,
da mu je dne 2 Novembra t. g. uniš-
tio požar u crkvi razne oltarske na-
kite i crkveno ruho, koji su bili osi-
gurani kod *Medjusobno Osiguravajućeg
Društva (Vzajemna Zavarovalnica) u
Ljubljani* i da mu je spomenuto dru-
štvo savjestno i tačno štetu procijenilo
i najkulantnije isplatilo.

Dok ovijem javnim putem izrazu-
jemo spomenutom društvu zahvalnost,
istodobno ga svakomu toplu prepo-
ručamo.

Crkvinarstvo Nadpopovske Župske
Crkve

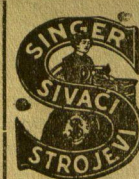
Omiš, dne 15 Decembra. 1923.

Don Šime kan. Vulić v. r. predsjednik.

Medjusobno Osiguravajuće Društvo (Vza- jemna Zavarovalnica) u Ljubljani

Podružnica Split. Vrh-Manuška ul. Br. 7.

Prima, požarna kao i životna osi-
guranja u svim kombinacijama, te
osiguranja crkvenih zvona proti ras-
spuknuću uz najpovoljnije uvjete, a
eventualne štete isplaćuje najkulentnije,
kako se razabire iz gornjih priznanja.

INGER šivači strojevi

— na cijelom svijetu poznati su kao 'najbolji'. —

Podružnice i zastupstva u svim mjestima.

Centrala za državu S. H. S. Zagreb, Marulićeva ul. br. 5: II. kat.
Filijala Šibenik, Široka ulica.

Hrvatska zadružna tiskara u Šibeniku

prima na izradbu sve zasjecajuće radnje, te je
opskrbljena vlastitom knjigovežnicom.

Izradba brza i solidna

Umjerene cijene.

Josip Neškudla i drug
tvornica crkvenih paramenta i pribora
JABLONÉ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim svećenicima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne haljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.
Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svili, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.
Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjački. Kaleži i ciboriji pozlaćeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrtke jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrtke. Na sve upite odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 25.

Lida -

toaletni sapun je dobar i uvijek jednako dobar.

Zemljoradnici

koji ne mogu dobiti putne isprave radi nepunjene kvote za Sjedinjene Države Amerike neka se obrate na zastupnika **CANADIAN PACIFIK g. Lazar Piroški u Šibeniku kod Težačke Zadruge**, gdje će dobiti besplatno sve informacije i moći će putovati bez poteškoće u **KANADU** kamo im sama Kanadska država jamči za posao.

PUČANI!

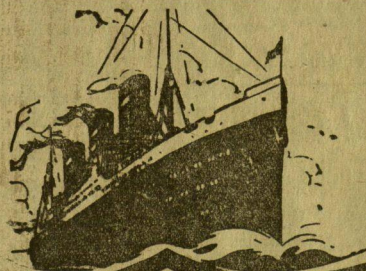
Ne zaboravite svog glasila „Narodne Straže“! Šaljite odmah zaostale pretplate, tražite nove pretplatnike i kupite milodare!

Najveća svetska tvornica udica
O. MUSTAD & SÖN, CHRISTIANIA

preporučuje jugoslavenskim potrošačima svoje udice, koje su priznate širom celoga sveta kao najbolje.

Detaljna obaveštenja, uzorke i cenovnike šalje besplatno Generalno zastupstvo za Jugoslaviju

Trgovačka agentura:
AVRAM ALMSLINO - BEOGRAD.

Parobrod
„LEVIATHAN“

59956 Br. Reg. tona
Najmoderniji, najveći i najluksuriozniji okeanski parobrod. Najveći napori znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisrodobiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja“ u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese.—

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Nadkriljivi na udobnosti, čistoti i izvršnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“
Zahtijevajte pobliže upute i plovibenu listinu broj 234.
Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruge.

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampi!

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima

Z a g r e b

PODRUŽNICA: **S U Š A K**

Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14—59 Interurban 15.

Brzojavni naslov: „RATAR-SUŠAK“

dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Bakru najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18% THOMASOVU DROZGU, 40—42% KALIJEVU SOL, 12—15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

KONSERVNA TVORNICI „Globus“

Vrhnika kod Ljubljane

najveće tuzemsko poduzeće ove vrste.

Veliko stovarište mesnih konzerva, paštet, kobasica i suhomenastih proizvoda, kompoti, jam marmelade, voćnih sokova, gele, kandiranog voća, voćnoga šećerlema, voćne paste za poslatičarnice i t. d.

Sve najbolja kvalitetna roba.

Neka se zahtjevaju cenovnike i naruči pokusna pošiljka.

Takodjer primi se još nekoliko zastupnika.

Kupite
srećku 7.og kola
Državne razredne
lutrije.

Prvo vučenje

3 i 4. jan. 1924.

Cijela srećka Din. 80.

1/2	„	„	40.
1/4	„	„	20.

kod ovlaštenog prodavaoca
Zadružne Gospodarske
Banke d. d. Ljubljana
Podružnica Šibenik.